CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Rodzaj dokumentu:	**Zasady oceniania rozwiązań zadań**
Egzamin:	**Egzamin maturalny**
Przedmiot:	**Wiedza o społeczeństwie**
Poziom:	**Poziom rozszerzony**
Formy arkusza:	EWOP-R0_100-2205; EWOP-R0_200-2205; EWOP-R0_300-2205; EWOP-R0_400-2205; EWOP-R0_700-2205; EWOP-R0_Q00-2105; EWOP-R0_230-2205; EWOP-R0_240-2205; EWOP-R0_Q40-2205; EWOP-R0_A13-2205; EWOP-R0_A19-2205; EWOP-R0_A24-2205.
Termin egzaminu:	13 maja 2022 r.
Data publikacji dokumentu:	28 czerwca 2022 r.

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2022[1]	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	1. Życie zbiorowe i jego reguły. Zdający: 1) charakteryzuje […] społeczeństwa, ze względu na obowiązujące w nich reguły i więzi; 2) podaje przykłady norm i instytucji społecznych; charakteryzuje ich funkcje w życiu społecznym.

Zasady oceniania

1 pkt – zaznaczenie poprawnej odpowiedzi.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

B.

Zadanie 2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymaganie ogólne	**Wymaganie szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.	2. Socjalizacja i kontrola społeczna. Zdający: 1) porównuje modele socjalizacji […].

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnej nazwy.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawne odpowiedzi

Typ 1.: socjalizacja / enkulturacja / uspołecznienie
Typ 2.: socjalizacja wtórna

Zadanie 3. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymaganie szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	4. Struktura społeczna. Zdający: 3) podaje przykłady i wyjaśnia uwarunkowania pionowej i poziomej ruchliwości społecznej.

[1] Załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwlaczaniem COVID-19 (Dz.U z 2020, poz. 493, z późn. zm.).

eduarkusze.pl

3.1.

Zasady oceniania
1 pkt – podanie poprawnej nazwy.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawne odpowiedzi
Typ 1.: ruchliwość pionowa / ruchliwość wertykalna
Typ 2.: awans społeczny / awans

3.2.

Zasady oceniania
1 pkt – sformułowanie poprawnego argumentu i kontrargumentu.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi
Argument – Z tekstu wynika, że niewykształcony człowiek urodzony w dolnym kwintylu dochodowym ma zaledwie 5% szanse przedostania się do górnego kwintyla.
Kontrargument –
Typ 1.: Dane w tekście dotyczące 5% szans dotyczą tylko osób niewykształconych, a zatem wykształcenie wyższe może być kluczem do tego, by nie dziedziczyć biedy.
Typ 2.: Aż 5% osób niewykształconych z dolnego kwintyla ma szanse przejść do najwyższego kwintyla.
Typ 3.: Tekst dotyczy szans przejścia z najniższego do najwyższego kwintyla – a przecież przejście do kwintyli pośrednich też jest awansem.

Zadanie 4. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymaganie szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	6. Naród, ojczyzna i mniejszości narodowe. Zdający: 4) charakteryzuje mniejszości narodowe, etniczne i grupy imigrantów żyjące w Polsce (liczebność, historia, kultura, religia itp.); wymienia prawa, które im przysługują.

Zasady oceniania
1 pkt – poprawne ocenienie prawdziwości trzech zdań.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź
1. F
2. P
3. F

eduarkusze.pl

Zadanie 5. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	12. Społeczeństwo obywatelskie. Zdający: 1) wymienia podmioty społeczeństwa obywatelskiego. (III etap) 5. Udział obywateli w życiu publicznym. Zdający: 1) przedstawia […] zrzeszenia obywatelskie […]. (III etap) 16. Samorządy i ich znaczenie. Zdający: 1) […] podaje przykłady działania samorządów zawodowych […].

Zasady oceniania

1 pkt – zaznaczenie poprawnej odpowiedzi.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

C.

Zadanie 6. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymaganie ogólne	**Wymaganie szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.	13. Opinia publiczna. Zdający: 3) odczytuje i interpretuje […] wykresy prezentujące wyniki badania opinii publicznej.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne sformułowanie wniosku wraz z podaniem danych.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Typ 1.: Odsetek Polaków, którzy uważają, że wspólnie z innymi mogą rozwiązywać problemy w swoim otoczeniu, systematycznie rośnie – od 50% w 2002 poprzez 65% w 2008 do 75% w 2016 roku.
Typ 2.: Odsetek Polaków, którzy uważają, że wspólnie z innymi nie mogą rozwiązywać problemów w swoim otoczeniu, systematycznie spada – od 38% w 2002 do 18% w 2016 roku, choć trzeba przyznać, że jest pewien wyłom w tej tendencji, bowiem w badaniach z lat 2008 i 2010 wartość ta wynosi 25%.

eduarkusze.pl

Zadanie 7. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	13. Opinia publiczna. Zdający: 3) odczytuje i interpretuje tabele […] prezentujące wyniki badania opinii publicznej. (III etap) 17. Gmina jako wspólnota mieszkańców. Zdający: 2) przedstawia sposób […] działania władz gminy […].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne ocenienie prawdziwości trzech zdań.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. P
2. P
3. F

Zadanie 8. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. (III etap) VI. Rozumienie zasad gospodarki rynkowej.	12. Społeczeństwo obywatelskie. Zdający: 3) opisuje formy aktywności obywateli w ramach społeczności lokalnej, regionu, państwa […]; 5) przedstawia zasady […] funkcjonowania […] organizacji pożytku publicznego w Polsce. (III etap) 27. Gospodarka w skali państwa. Zdający: 3) przedstawia główne rodzaje podatków w Polsce (PIT, VAT, CIT) […].

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie poprawnego wyjaśnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Organizacja pożytku publicznego prosi o wsparcie 1% swojego podatku dochodowego – taką możliwość dają przepisy o PIT.

eduarkusze.pl

Zadanie 9. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	22. Współczesna demokracja w Polsce i na świecie – problemy i zagrożenia. Zdający: 2) omawia na przykładach patologie życia publicznego (np. korupcja, nepotyzm, klientelizm) i wyjaśnia, dlaczego wpływają one destrukcyjnie na życie publiczne. (III etap) 30. Etyka w życiu gospodarczym. Zdający: 2) podaje przykłady zjawisk z szarej strefy w gospodarce i poddaje je ocenie.

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie poprawnego podobieństwa i poprawnej różnicy.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Podobieństwo –
Typ 1.: Grupy interesu z szarej strefy oddziałują na politykę.
Typ 2.: Grupy interesu z szarej strefy są związane z korupcją życia politycznego.
Różnica – W państwie częściowo zawłaszczonym grupy interesu wpływają na władzę państwową poprzez korumpowanie polityków, a w państwie klanowym – same ją sprawują.

Zadanie 10. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymaganie szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (III etap) VI. Rozumienie zasad gospodarki rynkowej.	27. Gospodarka w skali państwa. Zdający: 3) przedstawia główne rodzaje podatków w Polsce (PIT, VAT, CIT) […].

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnej nazwy i poprawne przyporządkowanie numeru.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawne odpowiedzi

Typ 1.: Na paragonach została zawarta informacja o podatku **od wartości dodanej**, a jego podstawową stawką zostały objęte produkty na paragonie numer **3**.
Typ 2.: Na paragonach została zawarta informacja o podatku **od towarów i usług**, a jego podstawową stawką zostały objęte produkty na paragonie numer **3**.
Typ 3.: Na paragonach została zawarta informacja o podatku **VAT**, a jego podstawową stawką zostały objęte produkty na paragonie numer **3**.

eduarkusze.pl

Zadanie 11. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	15. Demokracja – zasady i procedury. Zdający: 5) wyjaśnia, jak są przeprowadzane i jaką rolę odgrywają wybory we współczesnej demokracji. 17. Systemy partyjne. Zdający: 4) opisuje podstawowe zasady ordynacji większościowej […]. 25. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 2) wyjaśnia różnice między ordynacjami wyborów parlamentarnych i prezydenckich w Polsce. (III etap) 17. Gmina jako wspólnota mieszkańców. Zdający: 2) przedstawia sposób wybierania […] władz gminy […]. (III etap) 18. Samorząd powiatowy i wojewódzki. Zdający: 1) przedstawia sposób wybierania samorządu powiatowego i wojewódzkiego […].

Zasady oceniania

2 pkt – podanie czterech poprawnych nazw.
1 pkt – podanie dwóch lub trzech poprawnych nazw.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawne odpowiedzi

	Organ centralny	Organ samorządowy
Organ wykonawczy	**Prezydent RP**	*Typ 1.*: **wójt** *Typ 2.*: **burmistrz** *Typ 3.*: **prezydent miasta**
Organ prawodawczy	**Senat RP**	*Typ 1.*: **rada gminy *(w gminie do 20 tys. mieszkańców)*** *Typ 2.*: **rada miasta / miejska *(w gminie do 20 tys. mieszkańców)***

eduarkusze.pl

Zadanie 12. (0–2)

12.1.

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	17. Systemy partyjne. Zdający: 1) charakteryzuje system […] dwupartyjny i wielopartyjny. (III etap) 5. Udział obywateli w życiu publicznym. Zdający: 1) przedstawia główne podmioty życia publicznego ([…] politycy i partie, władza […]). (III etap) 12. System wyborczy i partyjny. Zdający: 1) wymienia partie polityczne obecne w Sejmie; wskazuje te, które należą do koalicji rządzącej, i te, które pozostają w opozycji.

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie poprawnego argumentu i kontrargumentu.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Argument –
Typ 1.: Nie zmieniają się dwie partie mające największe poparcie społeczne – są to PiS i PO.
Typ 2.: Po każdych wyborach reprezentację sejmową ma PSL.
Kontrargument –
Typ 1.: W Sejmie RP wybranym w 2015 roku pojawiają się nowe ugrupowania: Kukiz'15 i Nowoczesna.
Typ 2.: W Sejmie RP wybranym w 2015 roku nie jest reprezentowany Ruch Palikota (*część formacji znajduje się w Zjednoczonej Lewicy, która nie przekracza progu*).

12.2.

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	17. Systemy partyjne. Zdający: 5) wyjaśnia znaczenie progu wyborczego dla reprezentatywności wyborów i tworzenia rządzącej koalicji. 25. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 2) wyjaśnia różnice między ordynacjami wyborów parlamentarnych i prezydenckich w Polsce.

eduarkusze.pl

Zasady oceniania
1 pkt – sformułowanie poprawnego wyjaśnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź
Ponieważ był to koalicyjny komitet wyborczy, a tego typu komitet, by uczestniczyć w podziale mandatów, musi przekroczyć próg wyborczy 8%.

Zadanie 13. (0–2)

13.1.

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	12. Społeczeństwo obywatelskie. Zdający: 3) opisuje formy aktywności obywateli w ramach […] państwa […]. (III etap) 5. Udział obywateli w życiu publicznym. Zdający: 4) wyjaśnia, podając przykłady, jak obywatele mogą wpływać na decyzje władz na poziomie […] krajowym […]. (III etap) 13. Władza ustawodawcza w Polsce. Zdający: 1) przedstawia zadania i zasady funkcjonowania polskiego parlamentu, w tym sposób tworzenia ustaw.

Zasady oceniania
1 pkt – poprawne przyporządkowanie numeru i podanie poprawnej nazwy.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź
Numer informacji – 1
Nazwa – inicjatywa ludowa / ludowa inicjatywa ustawodawcza / obywatelska inicjatywa prawodawcza

13.2.

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	12. Społeczeństwo obywatelskie. Zdający: 3) opisuje formy aktywności obywateli w ramach społeczności lokalnej, regionu […]. 28. Samorząd terytorialny w Polsce. Zdający: 1) […] opisuje instytucję referendum lokalnego.

eduarkusze.pl

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne przyporządkowanie numeru i podanie poprawnej nazwy.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

Numer informacji – 3
Nazwa –
Typ 1.: referendum odwoławcze / recall
Typ 2.: referendum

Zadanie 14. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	19. Modele ustrojowe państw demokratycznych. Zdający: 1) podaje cechy charakterystyczne różnych modeli ustrojowych państw demokratycznych […]; 2) charakteryzuje krótko ustroje polityczne Niemiec, […] Francji […]. 21. Władza wykonawcza w państwie demokratycznym. Zdający: 1) wyjaśnia, jaką rolę we współczesnych państwach może pełnić głowa państwa; podaje przykłady urzędujących głów państw (monarchów i prezydentów).

Zasady oceniania

2 pkt – podanie trzech poprawnych nazw państw i odpowiadających im numerów.
1 pkt – podanie trzech poprawnych nazw państw albo podanie dwóch poprawnych nazw państw i odpowiadających im numerów.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

	Nazwa państwa	Numer na mapie
Opis A.	**Francja / Republika Francuska**	**4**
Opis B.	**Belgia / Królestwo Belgii**	**5**
Opis C.	**Niemcy / Republika Federalna Niemiec / RFN**	**2**

eduarkusze.pl

Zadanie 15. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	15. Demokracja – zasady i procedury. Zdający: 1) opisuje wartości będące fundamentem współczesnej demokracji. 19. Modele ustrojowe państw demokratycznych. Zdający: 1) podaje cechy charakterystyczne różnych modeli ustrojowych państw demokratycznych […]; 2) charakteryzuje krótko ustroje polityczne […] Szwajcarii […].

15.1.

Zasady oceniania

1 pkt – zaznaczenie poprawnej odpowiedzi.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

B.

15.2.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne ocenienie prawdziwości trzech zdań.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. P
2. P
3. F

eduarkusze.pl

Zadanie 16. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	19. Modele ustrojowe państw demokratycznych. Zdający: 2) charakteryzuje krótko ustroje polityczne Niemiec […]. 3) przedstawia zasady odpowiedzialności […] politycznej; wskazuje, kto im podlega. 24. Parlament Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) wymienia kompetencje Sejmu […]; 3) podaje przykłady stosowania w procedurze legislacyjnej polskiego parlamentu większości […] bezwzględnej […]. 26. Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) przedstawia konstytucyjne procedury […] odwoływania rządu, zmiany rządu i zmiany ministrów.

Zasady oceniania

2 pkt – podanie trzech poprawnych nazw.
1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawne odpowiedzi

1. konstruktywnego
2. Republice Federalnej Niemiec / RFN / Niemczech
3. *Typ 1.*: politycznej
   Typ 2.: parlamentarnej

Zadanie 17. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	23. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 4) przedstawia procedurę zmiany Konstytucji. 25. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) określa główne kompetencje prezydenta w relacjach z parlamentem […]. (III etap) 13. Władza ustawodawcza w Polsce. Zdający: 1) przedstawia […] sposób tworzenia ustaw.

eduarkusze.pl

Zasady oceniania

2 pkt – sformułowanie dwóch poprawnych podobieństw i dwóch poprawnych różnic.
1 pkt – sformułowanie: dwóch poprawnych podobieństw i poprawnej różnicy albo poprawnego podobieństwa i dwóch poprawnych różnic albo dwóch poprawnych podobieństw albo dwóch poprawnych różnic albo poprawnego podobieństwa i poprawnej różnicy.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Podobieństwa:
Typ 1.: W obu przypadkach Prezydent RP dysponuje prawem inicjatywy ustawodawczej.
Typ 2.: W obu przypadkach czas na podpisanie ustawy wynosi 21 dni.
Typ 3.: W przypadkach obu ustaw Prezydent RP zarządza publikację w Dzienniku Ustaw RP.
Typ 4.: Do ważności każdej z ustaw wymagany jest podpis Prezydenta RP.
Różnice:
Typ 1.: W zaprezentowanej ustawie Prezydent RP nie ma możliwości zawetowania ustawy, a w przypadku ustawy zwykłej – ma.
Typ 2.: W zaprezentowanej ustawie Prezydent RP nie ma możliwości wystąpienia z wnioskiem do Trybunału Konstytucyjnego, a w przypadku ustawy zwykłej – ma.
Typ 3.: W zaprezentowanej ustawie Prezydent RP może doprowadzić do referendum zatwierdzającego (jeżeli ustawa o zmianie Konstytucji dotyczy przepisów rozdziału I, II lub XII), a przy zwykłej ustawie nie ma takiego uprawnienia.

Zadanie 18. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	30. System prawny Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) opisuje źródła prawa w Polsce […]. (IV z.p.) 2. Prawo i sądy. Zdający: 3) wymienia źródła prawa […].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne przyporządkowanie dwóch numerów.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

Jedyny akt prawny spośród zaprezentowanych, który nie został ogłoszony w Dzienniku Ustaw RP, to akt o nazwie oznaczonej numerem **1**, natomiast jedyny akt wykonawczy to akt o nazwie oznaczonej numerem **3**.

eduarkusze.pl

Zadanie 19. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	31. Sądy i Trybunały. Zdający: 1) przedstawia sposób powoływania i zadania Sądu Najwyższego, Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu. (III etap) 15. Władza sądownicza. Zdający: 1) przedstawia organy władzy sądowniczej […].

Zasady oceniania

2 pkt – podanie trzech poprawnych nazw.
1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. Sąd Najwyższy
2. Trybunał Stanu
3. Trybunał Konstytucyjny

Zadanie 20. (0–3)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. III. Współdziałanie w sprawach publicznych. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	31. Sądy i Trybunały. Zdający: 3) przedstawia strukturę sądownictwa w Polsce […]. 32. Prawo cywilne i rodzinne. Zdający: 1) rozpoznaje sprawy regulowane przez prawo cywilne: [.….] zobowiązań […]. 35. Obywatel wobec prawa. Zdający: 3) pisze fikcyjny pozew w sprawie cywilnej […]. (IV z.p.) 2. Prawo i sądy. Zdający: 6) przedstawia uczestników i przebieg procesu […] cywilnego […].

Zasady oceniania

3 pkt – podanie trzech poprawnych nazw, poprawnej sumy oraz sformułowanie poprawnego uzasadnienia.
2 pkt – podanie trzech poprawnych nazw i poprawnej sumy albo podanie dwóch poprawnych nazw i poprawnej sumy oraz sformułowanie poprawnego uzasadnienia albo podanie trzech poprawnych nazw i sformułowanie poprawnego uzasadnienia.

eduarkusze.pl

1 pkt – podanie trzech poprawnych nazw albo podanie dwóch poprawnych nazw i poprawnej sumy albo podanie dwóch poprawnych nazw i sformułowanie poprawnego uzasadnienia albo podanie poprawnej nazwy i poprawnej sumy oraz sformułowanie poprawnego uzasadnienia albo podanie dwóch poprawnych nazw albo podanie poprawnej nazwy i poprawnej sumy albo podanie poprawnej nazwy i sformułowanie poprawnego uzasadnienia albo podanie poprawnej sumy i sformułowanie poprawnego uzasadnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi
Poprawne nazwy i suma (1.–4.)
1. Sąd Rejonowy
2. Wydział Cywilny
3. Powódka / Powód
4. 6000 zł
Przykładowe uzasadnienie (5.)
Typ 1.: Olaf Oski nie wywiązał się ze swoich obowiązków jako najemca – przez 4 miesiące nie płacił czynszu (1500 zł za miesiąc) za wynajem lokalu przy ul. Dworcowej 8/14 w Mińsku Maz.
Typ 2.: Olaf Oski od 1 września do 31 grudnia 2019 roku był najemcą lokalu przy ul. Dworcowej 8/14 w Mińsku Maz., w którym mieszkał, ale nie płacił czynszu (1500 złotych miesięcznie) określonego w umowie najmu.

Zadanie 21. (0–3)

21.1.

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	(IV z.p.) 2. Prawo i sądy. Zdający: 3) […] interpretuje proste przepisy prawne; 6) […] uzasadnia znaczenie mediacji.

Zasady oceniania
1 pkt – poprawne ocenienie prawdziwości trzech zdań.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź
1. P
2. F
3. F

eduarkusze.pl

21.2.

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	(IV z.p.) 2. Prawo i sądy. Zdający: 3) […] interpretuje proste przepisy prawne; 6) […] uzasadnia znaczenie mediacji.

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie poprawnego argumentu.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Typ 1.: Ze względu na formę, bowiem mediacja nie jest jawna.
Typ 2.: Ze względu na aktywność uczestników, gdyż strony formułują propozycje.
Typ 3.: Ze względu na efekt, którym jest polubowne rozwiązanie sporu.
Typ 4.: Ze względu na ochronę, gdyż strony nie mogą wykorzystywać informacji ujawnionych podczas mediacji, a nieuwzględnionych w protokole.

21.3.

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	40. Stosunki międzynarodowe w wymiarze globalnym. Zdający: 2) charakteryzuje na przykładach najczęściej stosowane metody rozwiązywania sporów […]. (III etap) 1. Podstawowe umiejętności życia w grupie. Zdający: 3) przedstawia […] podstawowe sposoby rozwiązywania konfliktów […].

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie poprawnego wyjaśnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

W mediacji strony postępowania formułują propozycje ugodowe, natomiast arbitraż polega na rozstrzygnięciu sporu i narzuceniu rozwiązania przez arbitra.

eduarkusze.pl

Zadanie 22. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	30. System prawny Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 3) wskazuje gałęzie prawa i kodeksy, w których szukać należy odpowiednich przepisów. 32. Prawo cywilne i rodzinne. Zdający: 2) stosuje […] podstawowe pojęcia […] prawa cywilnego […]. (IV z.p.) 2. Prawo i sądy. Zdający: 2) wymienia podstawowe zasady prawa (prawo nie działa wstecz, […] nie ma winy bez prawa, […]) […]. 4) […] wskazuje, w jakim kodeksie można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy; 6) przedstawia uczestników […] procesu […] karnego […].

Zasady oceniania

2 pkt – podanie trzech poprawnych nazw.
1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. Kodeks karny
2. Kodeks postępowania karnego
3. Kodeks cywilny

Zadanie 23. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV etap z.p.) VI. Znajomość praw człowieka i sposobów ich ochrony.	36. Prawa człowieka. Zdający: 3) rozróżnia prawa i wolności osobiste, polityczne oraz ekonomiczne, społeczne i kulturalne; wskazuje, do której generacji należą poszczególne prawa. 37. Ochrona praw człowieka w Polsce. Zdający: 1) przedstawia prawa i wolności zagwarantowane w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej […]. (IV z.p.) 5. Prawa człowieka. Zdający: 1) przedstawia krótko historię praw człowieka i ich generacje […]; 2) wymienia podstawowe prawa i wolności człowieka […].

eduarkusze.pl

Zasady oceniania
1 pkt – poprawne wskazanie dwóch numerów.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź
Prawa II generacji, których dotyczy tekst, uregulowano m.in. w przytoczonych art. **68** i **70**.

Zadanie 24. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymaganie szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV etap z.r.) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	42. Systemy bezpieczeństwa i współpracy. Zdający: 5) wymienia regionalne systemy bezpieczeństwa i współpracy w Euroazji, ocenia ich znaczenie dla danego regionu i świata.

Zasady oceniania
1 pkt – zaznaczenie poprawnej odpowiedzi.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź
A.

Zadanie 25. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymaganie szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV etap z.r.) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	42. Systemy bezpieczeństwa i współpracy. Zdający: 4) wyjaśnia, jak powstało NATO, jakie są jego cele […].

Zasady oceniania
1 pkt – podanie poprawnej nazwy.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawne odpowiedzi
Typ 1.: Organizacja Paktu / Traktatu Północnoatlantyckiego
Typ 2.: Pakt / Traktat / Sojusz Północnoatlantycki

eduarkusze.pl

Zadanie 26. (0–3)

26.1.

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymaganie ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.	14. Środki masowego przekazu. Zdający: 5) krytycznie analizuje przekazy medialne, […] odróżniając informacje od komentarzy. (III etap) 6. Środki masowego przekazu. Zdający: 3) […] wskazuje różnice między przekazami i odróżnia informacje od komentarzy.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wskazanie trzech zdań.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

3, 5 i 8.

26.2.

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	18. Instytucja państwa. Zdający: 4) odróżnia suwerenność zewnętrzną od suwerenności wewnętrznej. 40. Stosunki międzynarodowe w wymiarze globalnym. Zdający: 7) wymienia konflikty, którym towarzyszy terroryzm; wyjaśnia ich przyczyny oraz motywy i sposoby działania terrorystów […]. (III etap) 10. Państwo i władza demokratyczna. Zdający: 1) wymienia podstawowe cechy i funkcje państwa; wyjaśnia, czym jest władza państwowa.

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie dwóch poprawnych argumentów.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Typ 1.: Władza państwowa nie kontrolowała całości terytorium państwa.
Typ 2.: Władza państwowa nie kontrolowała części ludności funkcjonującej na niektórych obszarach państwa.
Typ 3.: Istniały konkurencyjne wobec władzy państwowej ośrodki władzy, np. ISIS, a więc brakowało państwu syryjskiemu suwerenności wewnętrznej.

eduarkusze.pl

26.3.

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymaganie szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV etap z.r.) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	42. Systemy bezpieczeństwa i współpracy. Zdający: 2) opisuje cele i metody działania ONZ oraz kompetencje jej organów (Zgromadzenie Ogólne, Rada Bezpieczeństwa […]).

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie poprawnego wyjaśnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Chiny są stałym członkiem Rady Bezpieczeństwa ONZ – członkowie tacy dysponują prawem weta absolutnego. Sankcje RB ONZ mogły więc dojść do skutku przy braku sprzeciwu Pekinu.

Zadanie 27. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV etap z.r.) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	7. Procesy narodowościowe i społeczne we współczesnym świecie. Zdający: 3) omawia na przykładach przyczyny […] długotrwałych konfliktów między narodami […]; 4) omawia przyczyny i skutki konfliktów społecznych w państwach […] Azji […]. 40. Stosunki międzynarodowe w wymiarze globalnym. Zdający: 5) wskazuje i wyjaśnia przyczyny konfliktów zbrojnych we współczesnym świecie. 44. Europa wśród światowych mocarstw. Zdający: 2) przedstawia na przykładach znaczenie supermocarstw i mocarstw regionalnych dla ładu światowego.

Zasady oceniania

2 pkt – podanie trzech poprawnych nazw i poprawnego numeru.
1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

A. Kaszmiru
B. Republikę Indii / Indie
C. Islamską Republikę Pakistanu / Pakistan
D. 1

eduarkusze.pl

Zadanie 28. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV etap z.r.) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	43. Integracja europejska. Zdający: 1) omawia […] przebieg integracji europejskiej ([…] główne dokumenty i […] fazy integracji). (III etap) 20. Integracja europejska. Zdający: 4) wskazuje na mapie członków Unii Europejskiej […].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne przyporządkowanie dwóch numerów.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

Mapa A. straciła swą aktualność w okresie oznaczonym numerem **1**, natomiast mapa B. stała się aktualna w okresie oznaczonym numerem **4**.

Zadanie 29. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymaganie szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV etap z.r.) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	43. Integracja europejska. Zdający: 2) charakteryzuje sposób powoływania, działania i najważniejsze kompetencje instytucji Unii Europejskiej (Rada Unii Europejskiej, Parlament Europejski, Komisja Europejska, Rada Europejska […]).

Zasady oceniania

2 pkt – podanie trzech poprawnych nazw.
1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. Rada Europejska
2. Komisja
3. Rada

eduarkusze.pl

Zadanie 30. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV etap z.r.) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	40. Stosunki międzynarodowe w wymiarze globalnym. Zdający: 3) wyjaśnia przyczyny dysproporcji między globalną Północą i globalnym Południem oraz mechanizmy i działania, które ją zmniejszają lub powiększają. (III etap) 23. Problemy współczesnego świata. Zdający: 1) porównuje sytuację w państwach globalnego Południa i globalnej Północy i wyjaśnia na przykładach, na czym polega ich współzależność.

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie poprawnego argumentu i kontrargumentu.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Argument –
Typ 1.: Rysunek pokazuje problem wykorzystywania krajów biednych (wychudłe zwierzę z mapą Afryki) przez kraje bogate (opasłe zwierzę z mapą UE i USA), czego jednym ze źródeł jest kolonializm.
Typ 2.: Rysunek pokazuje problem marnowania żywności w USA i państwach UE, podczas gdy w państwach Afryki nie ma jej w odpowiedniej ilości.
Kontrargument –
Typ 1.: Mamy wiele instytucji pomocowych, także w ONZ, poprzez które kraje Północy pomagają krajom Południa, w tym Afryki.
Typ 2.: Nie można stwierdzić, że wszystkie państwa UE były państwami posiadającymi dawniej kolonie w Afryce.

Zadanie 31. (0–12)

Temat 1.

Scharakteryzuj problem bezrobocia w Rzeczypospolitej Polskiej w XXI wieku, uwzględniając przyczyny tego zjawiska, czynniki wpływające na zróżnicowanie jego poziomu, a także skutki tego zjawiska oraz politykę państwa wobec niego. W pracy wykorzystaj wszystkie zamieszczone materiały źródłowe.

eduarkusze.pl

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	4. Struktura społeczna. Zdający: 1) opisuje strukturę klasowo-warstwową polskiego społeczeństwa […]; 3) podaje przykłady i wyjaśnia uwarunkowania pionowej i poziomej ruchliwości społecznej; 4) opisuje mechanizm i skutki społecznego wykluczenia oraz sposoby przeciwdziałania temu zjawisku; 5) charakteryzuje wybrane problemy życia społecznego w Polsce (w tym sytuację młodych ludzi); rozważa możliwości ich rozwiązania. 5. Zmiana społeczna. Zdający: 3) analizuje sposoby adaptacji do zmiany społecznej […]. (III etap) 3. Współczesne społeczeństwo polskie. Zdający: 2) omawia problemy i perspektywy życiowe młodych Polaków […]. 37. Ochrona praw człowieka w Polsce. Zdający: 2) rozważa dylematy związane z prawami socjalnymi i sposobem ich realizacji przez państwo. (III etap) 24. Gospodarka rynkowa. Zdający: 1) przedstawia podmioty gospodarcze (gospodarstwa domowe, przedsiębiorstwa, państwo) i związki między nimi. (III etap) 29. Wybór szkoły i zawodu. Zdający: 1) wskazuje główne przyczyny bezrobocia w swojej miejscowości, regionie i Polsce; ocenia jego skutki.

Zasady oceniania

Poziom III – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA **12 PKT**	
Zdający w pełni scharakteryzował: 1) przyczyny bezrobocia (wraz z właściwym odniesieniem się do danych z materiałów źródłowych), wskazując: – bezrobocie strukturalne jako efekt transformacji gospodarczej, przekształceń własnościowych, likwidacji przedsiębiorstw, przekształceń strukturalnych w gospodarce i wynikających z nich niedopasowań kwalifikacji do potrzeb	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający nie popełnił żadnego błędu merytorycznego.

eduarkusze.pl

rynku pracy, redukcji bezrobocia ukrytego (najwyższa stopa bezrobocia już w XXI wieku przed wstąpieniem do UE i otwarciem rynku pracy w „starych państwach członkowskich”); *współczesne niedopasowania rynku edukacyjnego i rynku pracy*, – czynnik koniunkturalny – bezrobocie wzrasta w okresach dekoniunktury gospodarczej (np. widoczny wzrost w związku z początkiem światowego kryzysu gospodarczego pod koniec pierwszej dekady XXI wieku), – sezonowy charakter niektórych prac jako przyczyna bezrobocia o takim charakterze, – zmiany pracy i status bezrobotnego w okresie szukania następnej pracy jako przyczyna bezrobocia frykcyjnego, – czynnik subiektywny w postaci postaw części długotrwale bezrobotnych (była to na koniec 2018 r. ponad połowa ogólnej liczby bezrobotnych – 507 z 969 tys.); 2) czynniki wpływające na zróżnicowanie poziomu stopy bezrobocia (wraz z właściwym odniesieniem się do danych z materiałów źródłowych), wskazując: – zróżnicowanie według województw (w 2018 r. najniższa stopa bezrobocia wyniosła 3,2%, najwyższa – 10,4%, przy średniej krajowej 5,8%), – zróżnicowanie według płci (przez pierwsze 15 lat XXI wieku stopa wyższa dla kobiet niż mężczyzn, na ogół w przybliżeniu o 2 punkty procentowe, od 2015 r. – podobna wartość), – zróżnicowanie według miejsca zamieszkania: miasto – wieś (do 2010 r. niższa na wsi, w 2004 r. nawet o 4 punkty procentowe, potem podobna, a od 2014 r. – trochę niższa w mieście), – zróżnicowanie według wykształcenia (dane z 2018 r. dotyczą liczby bezrobotnych o danym wykształceniu; oczywiście najmniej jest tych z wykształceniem wyższym, ale generalnie dotyczy to i struktury wykształcenia całego społeczeństwa; można na pewno stwierdzić, że w porównaniu z generalnym odsetkiem osób z najsłabszym wykształceniem, to wśród takich osób stopa bezrobocia jest najwyższa), – zróżnicowanie według wieku (dane z 2018 r. dotyczą liczby bezrobotnych z danej kategorii wiekowej; oczywiście najmniej liczbowo jest bezrobotnych w kategorii osób najmłodszych, ale i ta kategoria generalnie jest najmniej liczna w przekroju całego społeczeństwa, przy tym część osób w tym wieku pobiera jeszcze naukę – zatem właśnie dla tej kategorii wiekowej stopa bezrobocia jest najwyższa; najniższa jest dla kategorii 45–54 lata);	SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził poprawną selekcję i hierarchizację informacji (nie zamieścił w pracy fragmentów niezwiązanych z tematem). JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w pełni spójny, harmonijny i logiczny.

eduarkusze.pl

3) skutki bezrobocia, wskazując: – makroekonomiczne: zwiększone wydatki rządowe, zmniejszające się wpływy z podatków, wysoka stopa bezrobocia sprzyja zakłóceniom w funkcjonowaniu odpowiedniego poziomu pomocy społecznej oraz systemu ubezpieczeń społecznych, – ekonomiczno-społeczne: pogarszanie się sytuacji materialnej bezrobotnych i związane z tym ograniczenia w wypełnianiu przez gospodarstwa domowe takich osób niektórych potrzeb społecznych, pauperyzacja takich gospodarstw domowych, – psychospołeczne: wzrost napięć, poczucia krzywdy, częstsza izolacja społeczna i stygmatyzacja, poczucie frustracji, możliwy wzrost anomii i / lub radykalizacji, wzrost napięć i konfliktów w rodzinach osób dotkniętych bezrobociem, wzrost sytuacji patologicznych w życiu rodzinnym; 4) politykę państwa wobec bezrobocia (wraz z właściwym odniesieniem się do danych z tabel), wskazując, że: – o zmniejszaniu się stopy bezrobocia decyduje polityka gospodarcza tzw. wzrostu, a także – inne rodzaje polityk publicznych, nawet polityka zagraniczna (wstąpienie do UE), – polityka aktywna w postaci tzw. prac subsydiowanych (w 2018 r. podjęło takie prace ponad 165 tys. bezrobotnych), a zatem prac, których kosztów nie ponoszą zatrudniający, ale są one pokrywane z Funduszu Pracy lub funduszy europejskich – jest to spory odsetek ofert powiatowych urzędów pracy, – polityka aktywna w postaci szkoleń i staży (w 2018 r. podjęło je ponad 154 tys. bezrobotnych), mają one na celu pomoc bezrobotnym w przekwalifikowaniu się, ewentualnie – w nabyciu dodatkowych kompetencji, a dzieje się to po ustaleniu przez PUP profilu pomocy i indywidualnego planu działania, wchodzi w taką pomoc również finansowanie egzaminów, licencji itp., – polityka pasywna w postaci zasiłków dla bezrobotnych (na koniec 2018 r. ponad 80% bezrobotnych nie przysługiwało prawo do pobierania takiego zasiłku). 5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie różnych aspektów danego problemu do jego opisu w szerszym kontekście interpretacyjnym, wykazał się znajomością licznych pojęć związanych z tematem. *W aspekcie 1. zaznaczono kursywą kwestie niekonieczne do uznania danego aspektu za spełniony w sposób pełny.*	

eduarkusze.pl

Poziom II – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA **8 PKT** Zdający: – w pełni scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) albo – w pełni scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia i częściowo scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). 5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie wybranych aspektów analizowanego tematu; wykazał się znajomością wybranych pojęć związanych z tematem.	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił jeden lub dwa błędy merytoryczne. SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził niekonsekwentną selekcję informacji i ich hierarchizację (umieścił w pracy nieliczne fragmenty niezwiązane z tematem). JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód nie w pełni uporządkowany.
Poziom I – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA **4 PKT** Zdający: – w pełni scharakteryzował jeden istotny aspekt oraz częściowo scharakteryzował jeden istotny aspekt zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) albo – częściowo scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). 5) Zdający wykazał się znajomością jedynie nielicznych pojęć związanych z tematem.	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił trzy lub cztery błędy merytoryczne. SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził w niewystarczającym stopniu selekcję informacji i ich hierarchizację (napisał pracę, której znaczną część stanowią fragmenty niezwiązane z tematem). JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w sposób chaotyczny i nielogiczny.
	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił co najmniej pięć błędów merytorycznych. SELEKCJA INFORMACJI Ponad połowę pracy stanowią fragmenty niezwiązane z tematem. JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Wywód jest niekomunikatywny.

eduarkusze.pl

0 PKT Zdający nie zrozumiał tematu – nie wypełnił wymagań dla poziomu I. 5) Zdający nie wykazał się znajomością pojęć związanych z tematem.	Przy pracy o wartości merytorycznej 0 pkt, nie przyznaje się punktów za pozostałe elementy.

Egzaminator, klasyfikując wartość merytoryczną pracy na jeden z trzech poziomów (I–III), może ocenić ją wyłącznie na 12, 8 lub 4 punkty. Ostateczna liczba punktów uzyskanych przez zdającego jest zależna także od poziomu realizacji trzech pozostałych kryteriów, tj. poprawności merytorycznej, selekcji informacji oraz języka, stylu i kompozycji pracy. Za zrealizowanie danego kryterium na poziomie wyższym / niższym od poziomu wartości merytorycznej pracy, zdający uzyskuje jeden punkt więcej / mniej. Egzaminator może także ocenić pracę na 0 punktów.

Temat 2.

Porównaj ustrój polityczny Stanów Zjednoczonych Ameryki z ustrojem politycznym Wielkiej Brytanii, biorąc pod uwagę: system partyjny w powiązaniu z systemem wyborczym, strukturę i funkcje parlamentu, pozycję ustrojową głowy państwa oraz model systemu politycznego.

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	17. Systemy partyjne. Zdający: 1) charakteryzuje system […] dwupartyjny i wielopartyjny; 3) przedstawia system partyjny […] Wielkiej Brytanii, Niemiec, Francji i Stanów Zjednoczonych […]; 4) opisuje podstawowe zasady ordynacji większościowej […] w powiązaniu z systemem dwupartyjnym […]. 19. Modele ustrojowe państw demokratycznych. Zdający: 1) podaje cechy charakterystyczne różnych modeli ustrojowych państw demokratycznych […]; 2) charakteryzuje krótko ustroje polityczne Niemiec, Wielkiej Brytanii, Francji, Stanów Zjednoczonych […]; 3) przedstawia zasady odpowiedzialności konstytucyjnej i politycznej; wskazuje, kto im podlega. 20. Władza ustawodawcza w państwie demokratycznym. Zdający: 2) zarysowuje główne funkcje izby wyższej i niższej parlamentów w wybranych

eduarkusze.pl

	państwach (w Wielkiej Brytanii, Stanach Zjednoczonych, Niemczech) […]; 5) […] wyjaśnia rolę opozycji w pracy parlamentu. 21. Władza wykonawcza w państwie demokratycznym. Zdający: 1) wyjaśnia, jaką rolę we współczesnych państwach może pełnić głowa państwa; podaje przykłady urzędujących głów państw (monarchów i prezydentów); 2) charakteryzuje kompetencje rządu w państwie demokratycznym i relacje między rządem a głową państwa.

Zasady oceniania

Poziom III – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA **12 PKT** Zdający w pełni porównał: 1) systemy partyjne w powiązaniu z systemem wyborczym, wskazując, że: – w obu państwach system partyjny to system dwupartyjny, dwie główne partie to republikanie i demokraci (USA) oraz konserwatyści i laburzyści (UK), *trudno – zwłaszcza w przypadku USA – uznawać te partie za reprezentujące w pełni odpowiednio prawicę i lewicę*, *– inna jest forma organizacyjna partii: w USA tzw. platformy wyborcze, uaktywniające się właśnie w okresie wyborów, w UK – klasyczne partie o charakterze kadrowo-masowym*, – w Wielkiej Brytanii do głosu dochodzą czasem partie trzecie (np. koalicyjny gabinet konserwatystów z liberałami); poza tym mamy też nie najmniejszą reprezentację partii regionalno-etnicznych, zwłaszcza Szkockiej Partii Narodowej, – systemowi dwupartyjnemu sprzyja stosowany system wyborczy w wyborach do brytyjskiej Izby Gmin oraz obu izb parlamentu w USA – jest to system większościowy z jednomandatowymi okręgami wyborczymi, w którym nie przeprowadza się tzw. drugiej tury (do otrzymania mandatu wystarcza uzyskanie większości względnej głosów); 2) strukturę i funkcje parlamentów, wskazując, że: – w obu państwach parlament jest dwuizbowy: w UK tworzą go Izba Gmin i niewybieralna Izba Lordów, w USA są to Izba Reprezentantów oraz Senat; – w przypadku UK *mamy do czynienia z bikameralizmem silnie asymetrycznym* – Izba Lordów ma małe znaczenie i małe kompetencje (po pozbawieniu już w XXI wieku najwyższych funkcji sądowych w zasadzie tylko w dziedzinie	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający nie popełnił żadnego błędu merytorycznego. SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził poprawną selekcję i hierarchizację informacji (nie zamieścił w pracy fragmentów niezwiązanych z tematem). JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w pełni spójny, harmonijny i logiczny.

eduarkusze.pl

uchwalania prawa); w USA znaczenie izb jest porównywalne (zwłaszcza w przypadku ustawodawstwa); Senat można uznać – poprzez fakt, że każdy stan jest reprezentowany przez dwóch senatorów, a zatem wybory nie są równe – za reprezentację stanów; – w obu państwach parlament jest legislatywą, a zatem uchwala akty ustawodawcze; mamy także w obu przypadkach pewne kompetencje kreacyjne parlamentu (w USA ograniczone do zatwierdzania prezydenckich nominacji przez Senat); – kwestia różnicująca to inny typ kompetencji kontrolnych; w USA są one bardziej ograniczone, a prezydent i rząd nie są odpowiedzialni politycznie przed parlamentem (mamy natomiast odpowiedzialność konstytucyjną w drodze impeachmentu); w UK z racji innego typu systemu politycznego mamy klasyczną odpowiedzialność polityczną rządu przed Izbą Gmin; 3) pozycję ustrojową głów państwa, wskazując, że: – w obu państwach mamy jednoosobową głowę państwa, – Wielka Brytania to monarchia, w której głową państwa jest monarcha z dynastii Windsor; następstwo tronu uregulowano prawem sukcesyjnym – *po obecnej królowej Elżbiecie II (panującej od 1952 r.) monarchą ma zostać książę Karol*, jest to monarchia parlamentarna, monarcha formalnie jest jednym z trzech elementów legislatywy i stoi na czele władzy wykonawczej (formalnie rząd jest rządem JKM, ministrowie wykonują obowiązki w imieniu monarchy), faktycznie: król panuje, a nie – rządzi, a zatem ma uprawnienia ceremonialno-reprezentacyjne i znaczenie instytucji integrującej państwo brytyjskie, – USA to republika, w której głową państwa jest prezydent wybierany w pośrednich wyborach powszechnych (wyboru dokonują elektorzy wybrani przez wszystkich uprawnionych); kadencja jest 4-letnia, *po prezydenturze F.D. Roosevelta możliwe jedynie dwie kadencje*; *obecnie prezydentem jest J. Biden*, *reprezentujący demokratów*; mamy urząd wiceprezydenta, wybieranego wespół z prezydentem; prezydent ma szerokie kompetencje, zważywszy na typ systemu politycznego; 4) modele systemu politycznego, wskazując, że: – w obu państwach mamy systemy polityczne oparte na trójpodziale władzy, w tym – niezależności sądownictwa, co umożliwia funkcjonowanie reżimu demokratycznego, *w systemie znaczna rola sądownictwa powszechnego, także poprzez system prawa precedensowego*,	

eduarkusze.pl

– Wielka Brytania to państwo o systemie parlamentarno-gabinetowym (czy też gabinetowo-parlamentarnym, co sugeruje przewagę gabinetu nad parlamentem, która ma miejsce w sytuacji wyraźnej większości w Izbie Gmin zdobytej przez którąś z dwóch głównych partii), a zatem trójpodział władzy oparty jest na współpracy legislatywy i rządu, mamy także odpowiedzialność polityczną członków rządu przed Izbą Gmin, rząd jest bowiem emanacją większości w tej Izbie, dodatkowo: członkowie rządu powinni być parlamentarzystami, – USA to państwo o systemie prezydenckim w jego klasycznej postaci; oznacza to istnienie trójpodziału władzy opartego (formalnie) na separacji legislatywy i egzekutywy, mamy jednak system hamulców i równowagi, w którym nierzadko do podjęcia decyzji politycznej potrzebna jest zgoda dwóch organów władzy (spośród: prezydent, Izba Reprezentantów, Senat), egzekutywa jest zamknięta – jednoorganowa; na czele państwa i rządu stoi prezydent, ministrowie są odpowiedzialni politycznie wyłącznie przed nim. 5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie różnych aspektów danego problemu do jego opisu w szerszym kontekście interpretacyjnym oraz wykazał się znajomością licznych pojęć związanych z tematem. *Kursywą zaznaczono kwestie niekonieczne do uznania danego aspektu za spełniony w sposób pełny. Realizacja tych treści przez zdającego może kompensować braki w innych zagadnieniach.*	
Poziom II – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA **8 PKT** Zdający: – w pełni scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) albo – w pełni scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia i częściowo scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). 5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie wybranych aspektów analizowanego tematu; wykazał się znajomością wybranych pojęć związanych z tematem; ustosunkował się do oceny autora.	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił jeden lub dwa błędy merytoryczne. SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził niekonsekwentną selekcję informacji i ich hierarchizację (umieścił w pracy nieliczne fragmenty niezwiązane z tematem). JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód nie w pełni uporządkowany.

eduarkusze.pl

Poziom I – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA **4 PKT** Zdający: – w pełni scharakteryzował jeden istotny aspekt oraz częściowo scharakteryzował jeden istotny aspekt zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) albo – częściowo scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). 5) Zdający wykazał się znajomością jedynie nielicznych pojęć związanych z tematem.	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił trzy lub cztery błędy merytoryczne. SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził w niewystarczającym stopniu selekcję informacji i ich hierarchizację (napisał pracę, której znaczną część stanowią fragmenty niezwiązane z tematem). JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w sposób chaotyczny i nielogiczny.
	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił co najmniej pięć błędów merytorycznych. SELEKCJA INFORMACJI Ponad połowę pracy stanowią fragmenty niezwiązane z tematem. JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Wywód jest niekomunikatywny.
0 PKT Zdający nie zrozumiał tematu – nie wypełnił wymagań dla poziomu I. 5) Zdający nie wykazał się znajomością pojęć związanych z tematem.	Przy pracy o wartości merytorycznej 0 pkt, nie przyznaje się punktów za pozostałe elementy.

Egzaminator, klasyfikując wartość merytoryczną pracy na jeden z trzech poziomów (I–III), może ocenić ją wyłącznie na 12, 8 lub 4 punkty. Ostateczna liczba punktów uzyskanych przez zdającego jest zależna także od poziomu realizacji trzech pozostałych kryteriów, tj. poprawności merytorycznej, selekcji informacji oraz języka, stylu i kompozycji pracy. Za zrealizowanie danego kryterium na poziomie wyższym / niższym od poziomu wartości merytorycznej pracy, zdający uzyskuje jeden punkt więcej / mniej. Egzaminator może także ocenić pracę na 0 punktów.

eduarkusze.pl

Temat 3.

Scharakteryzuj problematykę decyzji administracyjnej w Polsce – przedstaw specyfikę takich decyzji i ich przykłady (wydawane przez organy samorządu terytorialnego), konieczne elementy decyzji, a także procedury odwoławcze (w tym rodzaje pism i ich adresatów) wynikające z norm postępowania administracyjnego oraz sądowo-administracyjnego.

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej. (IV z.p.) VI. Znajomość praw człowieka i sposobów ich ochrony.	30. System prawny Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 3) wskazuje gałęzie prawa i kodeksy, w których szukać należy odpowiednich przepisów. 34. Prawo administracyjne. Zdający: 1) odróżnia akty administracyjne od innego rodzaju dokumentów; rozpoznaje, kiedy akt administracyjny jest ważny; 2) przedstawia strukturę sądownictwa administracyjnego; opisuje przebieg postępowania administracyjnego; 3) wyjaśnia, jak odwołać się od decyzji i postanowień organów administracyjnych (odwołanie, zażalenie, skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego, skarga kasacyjna do Naczelnego Sądu Administracyjnego). 35. Obywatel wobec prawa. Zdający: 3) pisze […] odwołanie od decyzji administracyjnej […]. (IV z.p.) 1. Młody obywatel w urzędzie. Zdający: 5) wyjaśnia, co może zrobić obywatel, gdy nie zgadza się z decyzją urzędu; 6) sporządza urzędowy wniosek, skargę i odwołanie. (III etap) 15. Władza sądownicza. Zdający: 1) przedstawia organy władzy sądowniczej, zasady, wedle których działają sądy (niezawisłość, dwuinstancyjność) i przykłady spraw, którymi się zajmują.

eduarkusze.pl

Zasady oceniania

Poziom III – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA **12 PKT** Zdający w pełni przedstawił: 1) specyfikę decyzji administracyjnej i podał jej 2 przykłady, wskazując, że: – poprzez wydanie decyzji organ administracji załatwia indywidualną sprawę administracyjną, rozstrzygając ją co do jej istoty w całości lub części, – decyzja administracyjna to decyzja organu, która kształtuje prawa i obowiązki jednostki, a między jednostką a organem nie zachodzi stosunek podległości służbowej lub organizacyjnej, – postępowanie administracyjne wszczyna się na żądanie strony (na ogół gdy chodzi o prawa strony) lub z urzędu (na ogół gdy chodzi o obowiązki strony), – decyzje administracyjne wydawane przez organy samorządu terytorialnego to np. na szczeblu powiatu decyzje o rejestracji pojazdów mechanicznych czy o pozwoleniu na budowę; 2) elementy decyzji administracyjnej, wskazując, że: – decyzja administracyjna powinna zawierać: oznaczenie organu administracji publicznej (pełną nazwę i adres), datę wydania, oznaczenie strony lub stron, powołanie podstawy prawnej, rozstrzygnięcie, uzasadnienia faktyczne i prawne, pouczenie, czy i w jakim trybie przysługuje od niej odwołanie lub wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego osoby upoważnionej (lub podpis elektroniczny), – rozstrzygnięcie musi być jasne, klarowne i jednoznaczne, wprost wyrażone, – uzasadnienie musi być pełne, od uzasadnienia organ może odstąpić, gdy jego decyzja w całości spełnia żądanie strony; 3) procedurę odwoławczą w postępowaniu administracyjnym, wskazując, że: – postępowanie administracyjne jest na ogół dwuinstancyjne – przewiduje możliwość wniesienia odwołania do organu wyższej instancji, w przypadku decyzji wydawanych przez organy samorządu terytorialnego rolę organu odwoławczego pełnią najczęściej samorządowe kolegia odwoławcze, – odwołanie ma na celu ponowne rozpatrzenie i merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy przez organ odwoławczy – stąd przed upływem terminu do wniesienia odwołania decyzja nie ulega wykonaniu, – odwołanie wnosi się do właściwego organu odwoławczego za pośrednictwem organu, który wydał decyzję w terminie 14	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający nie popełnił żadnego błędu merytorycznego. SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził poprawną selekcję i hierarchizację informacji (nie zamieścił w pracy fragmentów niezwiązanych z tematem). JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w pełni spójny, harmonijny i logiczny.

eduarkusze.pl

dni od doręczenia decyzji pisemnej lub ogłoszenia decyzji ustnej, – odwołanie nie wymaga szczegółowego uzasadnienia – wystarczy, że wynika z niego, że strona nie jest zadowolona z wydanej decyzji; 4) procedurę odwoławczą w postępowaniu sądowo-administracyjnym, wskązując, że – istnieje możliwość wniesienia skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego za pośrednictwem organu, który wydał ostateczną decyzję w postępowaniu administracyjnym, – postępowanie sądowo-administracyjne jest dwuinstancyjne – od wyroku WSA przysługuje skarga kasacyjna do NSA składana za pośrednictwem właściwego WSA, decyzja NSA jest ostateczna w krajowym porządku prawnym, – *w postępowaniu sądowo-administracyjnym mamy możliwość mediacji*. 5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie różnych aspektów danego problemu do jego opisu w szerszym kontekście interpretacyjnym, wykazał się znajomością licznych pojęć związanych z tematem. *W aspekcie 4. zaznaczono kursywą kwestie niekonieczne do uznania danego aspektu za spełniony w sposób pełny.*	
Poziom II – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA **8 PKT** Zdający: – w pełni scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) albo – w pełni scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia i częściowo scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). 5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie wybranych aspektów analizowanego tematu; wykazał się znajomością wybranych pojęć związanych z tematem.	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił jeden lub dwa błędy merytoryczne. SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził niekonsekwentną selekcję informacji i ich hierarchizację (umieścił w pracy nieliczne fragmenty niezwiązane z tematem). JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód nie w pełni uporządkowany.
Poziom I – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA **4 PKT** Zdający: – w pełni scharakteryzował jeden istotny aspekt oraz częściowo scharakteryzował jeden istotny aspekt	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił trzy lub cztery błędy merytoryczne.

eduarkusze.pl

zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) albo – częściowo scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). 5) Zdający wykazał się znajomością jedynie nielicznych pojęć związanych z tematem.	SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził w niewystarczającym stopniu selekcję informacji i ich hierarchizację (napisał pracę, której znaczną część stanowią fragmenty niezwiązane z tematem). JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w sposób chaotyczny i nielogiczny.
	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił co najmniej pięć błędów merytorycznych. SELEKCJA INFORMACJI Ponad połowę pracy stanowią fragmenty niezwiązane z tematem. JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Wywód jest niekomunikatywny.
0 PKT Zdający nie zrozumiał tematu – nie wypełnił wymagań dla poziomu I. 5) Zdający nie wykazał się znajomością pojęć związanych z tematem.	Przy pracy o wartości merytorycznej 0 pkt, nie przyznaje się punktów za pozostałe elementy.

Egzaminator, klasyfikując wartość merytoryczną pracy na jeden z trzech poziomów (I–III), może ocenić ją wyłącznie na 12, 8 lub 4 punkty. Ostateczna liczba punktów uzyskanych przez zdającego jest zależna także od poziomu realizacji trzech pozostałych kryteriów, tj. poprawności merytorycznej, selekcji informacji oraz języka, stylu i kompozycji pracy. Za zrealizowanie danego kryterium na poziomie wyższym / niższym od poziomu wartości merytorycznej pracy, zdający uzyskuje jeden punkt więcej / mniej. Egzaminator może także ocenić pracę na 0 punktów.

eduarkusze.pl